

*Metaphysics
Метафизика*

ОНТОЛОГИЧНО ОБОСНОВАВАНЕ НА „СЪЩЕСТВУВАНЕТО“

Георги Донев

Югозападен университет „Неофит Рилски“

Резюме. Целта на статията е да обоснове онтологизацията на логическата субектност на философското мислене. Аргументирана е тезата, че „съществуването“ е еквивалентно на логическата субектност на мисленето във феноменологична форма, която се определя от трансцендентален логически език. Онтологията е система от трансцендентални езици. Принципът на всеки трансцендентален език е въвеждане на априорна логическа релативност в конструирането на възможните феноменологични модели на „съществуването“. Логическата релативност не допуска мислене на логическа субектност, която има онтичен генезис. Трансценденталният език конструира в онтологична форма логическата субектност и елиминира a priori логическо противоречие, от което следва деструкция на езика. Онтологията, разбираана като трансцендентален език, е релативна топология, която определя a priori логическото място на възможната логическа субектност на съзнанието.

Keywords: ontology; existence; transcendental language; phenomenological models; phenomenological form; ontologization; destruction of language

Трансценденталната философия е логическа и гносеологическа система за обосноваването на априорната непротиворечива форма на съществуване на обекта на мисленето и неговата интерпретация и може да бъде определена като критическа метафизика. Кант изследва понятието „съществуване“ чрез езика на трансценденталната логика, която определя феноменологичната форма на познанието. Смисълът на съществуването се задава от априорната синтеза, която определя границите на възможното съдържание на познанието. Структурата на критическото метафизическо мислене елиминира субстанциалната форма на съществуването на обекта, която се експлицира като абсолютен логически субект в догматичното метафизическо мислене. Кант преодолява некритическата форма на мисленето и дефинира априорния логически генезис на „съществуването“. „Съществуването“ може да бъде рационализирано единствено в структурата на априорния логически език на трансценденталното мислене. По този начин некритическата форма

на съзнанието се ограничава от трансценденталното съзнание. Критическата форма на съзнанието е априорна логическа синтеза, която определя присъствието на „съществуването“, поради което смисълът на съществуването е независим от гносеологическата интерпретация на съществуването. Това означава, че възможният обект на мисленето определя значението на познавателния обект. В този смисъл, понятието „истина“ на „съществуването“ в гносеологическата форма се определя от априорната логическа форма на мисленето. Кант определя логическото основание на съществуването, което, в този смисъл, се оказва логическо следствие. Трансценденталното мислене елиминира нелогическото основание на познанието чрез критика на догматичната метафизика, която е субстанциална форма на мислене и познание. Несубстанциалната форма на мислене е феноменологичната форма на съществуване. Феноменът има смисъл и значение в логическата структура на априорната синтеза, която е несубстанциална форма на мислене. Трансценденталният език определя съществуването като феноменология. Трансценденталната логика е неklasическа, конструктивна логика, която ограничава понятието „истина“ на класическата логика. Това означава, че класическата логика не може да бъде фундаментален критерий за определянето на „съществуването“, а догматичната форма на съзнанието трябва да бъде ограничена. Класическата логика се основава на априорната предзададеност на „съществуването“ и остава в границите на гносеологическата интерпретация. Класическата логика е определена като априорен трансцендентен субстанциален език, който не е чиста форма на мислене, поради което не може да определи генезиса на „съществуването“ в трансцендентална форма. Класическата логика е извеждане на „съществуването“ в аналитична форма от трансцендентно нелогическо основание. Постулирането на субстанциална форма на съществуването догматизира метафизичното мислене.

Езикът на общата логика, като език на „чистия разум“, е противоречив и не може да бъде логически критерий за истината на „съществуването“. Кантовият априорен и трансцендентален език елиминира субстанциалната, извънлогическа интерпретативна форма на езика и преодолява противоречието на съществуването. По този начин трансценденталната логика поражда „съществуването“ във феноменологична форма, която е априорно непротиворечива. Априорната аналитична логическа форма за доказването на съществуването е ограничена от априорната синтетична форма за конструиране на „съществуването“. В този смисъл, трансценденталната феноменология е априорна и непротиворечива система на „съществуването“, която е универсалната форма на логическа съизмеримост на възможните гносеологически интерпретации.

Феноменологизираната форма на съществуване в трансценденталното съзнание се определя чрез понятието „онтология“, защото трансцендентният

логически език задава а priori генезиса на „съществуването“. Критическата метафизика създава онтологичната форма на „съществуване“ посредством трансцендентен, предобектен рационален език. Критическото метафизическо мислене елиминира онтичната форма на съществуване и онтологизира съзнанието, което определя „съществуването“ във формата на гносеологични модели, които са априори логически съпоставими. Това означава, че критическото метафизическо мислене определя а priori логическата релативност на съществуването.

Кант изследва понятието „съществуване“, създавайки трансцендентална логика, която феноменологизира обекта и поражда неговото съдържание на базата на априорните синтетични функции на мисленето, т.е. логическият субект е функция от трансцендентно мислене. Критическата метафизика не изследва субстанциалната форма на обекта, а процеса на неговия генезис в трансценденталния език и логическото му обосноваване.

Тази изследователска позиция определя априорното логическо място на „съществуването“ като присъствие в структурата на априорната синтеза. Присъствието на обекта е определено като логическо място според трансценденталния езиков критерий за истина. В този смисъл, обектът е а priori обусловен в границите на неговото съществуване като истинен, а присъствието му е поставяне на логическо място в езика на трансценденталното съзнание. Възможно присъствие на обекта в трансценденталния език се определя като феномен, а системата на обектите според правилата на априорната синтеза се определя като феноменология. Феноменологията е релативна интерпретативна форма на трансценденталната синтеза, която е основа за логическата експликация на съдържанието на „съществуването“ като обект на съзнанието.

Релативната функция на трансценденталния логически език за феноменологизацията на съществуването се експлицира посредством регулативните принципи на „разума“. Регулативната дейност на „разума“ е критика на субстанциалната, нефеноменологизираната форма на съществуването при формулирането на тезите и антитезите според формалните изисквания на общата логика, която определя догматизираната форма на „съществуване“.

Онтологизацията на познанието, като трансцендентална интерпретация на съществуването или като феноменологично конструиране на обекта, се разкрива чрез експликацията на априорната логическа трансцендентална форма на съзнанието. Феноменологизираното познание се основава на мислене, което не определя чрез аналитична дедукция априорната форма на обекта, мислен като следствие на субстанциално определен логически субект, а е трансцендентално логическо конструиране на интерпретации.

Критическата метафизика създава онтологизацията на съществуването, която може да бъде определена като априорно-синтетичното разбиране на мисленето, неговата трансцендентална логическа форма и феноменологи-

зацията на обекта на познание. Априорната логическа синтеза елиминира нелогическото основание на съществуването и поражда обекта на съзнанието. Логическите форми, в разбирането на трансценденталната логика като синтетични функции на мисленето, конституират „съществуването“ като обект за мисленето. Възможността на съществуването и интерпретативното понятие за „истина“ са а priori определени от логическия синтаксис на онтологичния език.

Трансценденталнологическото мислене е процес на конструиране на феномена като обект на съзнанието в априорната структура на опита. В несубстанциалната форма на мислене съществуването на обекта е определено от трансценденталното съзнание, поради което не е възможно да се говори за съществуване извън границите на трансценденталния език. В този смисъл, значението на регулативната функция на разума се изразява в обосноваването на съществуването по истинност, която истина се определя от синтетичната релативизация на съществуването на трансцендентния обект, който е предмет на разума. По този начин се обосновава забрана за допустимостта в мисленето и познанието на абсолютизацията на съществуването, което е еквивалентно на съществуването „само по себе си“.

Трансценденталното мислене дефинира понятието „истина“ като априорното преодоляване на противоречивостта на обектната абсолютизация на „съществуването“. Посредством регулативните принципи мисленето се онтологизира, т.е. десубстанциализира. Това е основа за експликация на феноменологизираната форма на съществуване, което в трансценденталнологическа форма ограничава общологическото обосноваване на обектността на съзнанието.

Регулативната функция решава противоречията, като елиминира нерелативната форма на „съществуването“, защото антиномията на чистия разум се основава на общологическата интерпретация на силотоизма, а именно, „...ако е дадено обусловеното, то е даден и целият ред на всички негови условия; но предметите на сетивата са дадени като обусловени, и т.н.“ (Kant, 1967: 514). Антиномията възниква от нарушаването на забраната за абсолютизация на класическия логически език. Тезите на чистия разум не могат да бъдат конституиращи за съзнанието в качеството им на принципи на познанието. Дадените тези могат да се разглеждат като проблеми за мисленето от чист разсъдък за субекта в такъв смисъл, че той трябва да установи и продължава регреса в реда на дадено обусловено според пълнотата на идеята, която може да бъде разбирана като форма на чиста синтеза.

Според структурата на трансценденталната логика, изложена в критическата аналитика на мисленето, в рамките на опита не е възможно мисленето на явление, което би било абсолютно безусловно, т.е. би съществувало независимо от априорната трансцендентална логическа форма на съзнанието.

Безусловната форма на съществуване е предмет на разума, поради което следва, че метафизичната функция на обектността на съществуването не може да бъде мислена като основно конституиращо основание на трансценденталното съзнание, а също и не може да бъде принцип на мислене, който би позволил разширяване на областта на познанието в системата на общологическото описание на съществуването. В този смисъл, Кантовата критическа метафизика може да бъде разбрана така: не е възможно обектът на трансценденталното съзнание да бъде функция на трансцендентния обект на субстанциалната форма на съществуване.

Регулативният принцип десубстанциализира съществуването „само по себе си“, като го феноменологизира според релативните изисквания на трансценденталната логика. Регулативният принцип няма отношение към това какъв е обектът в субстанциален смисъл, а показва по какъв начин трябва да се осъществява емпирическият регрес въз основа на чистата априорна синтеза на разсъдъка, за да се постигне относителното съществуване на обекта в границите на априорната синтеза. Априорната логичност на „съществуването“, като критически, метафизичен език, обосновава тезата, че обектът – логическият субект, може да възникне в мисленето единствено в релативна форма като конструиран елемент на априорна синтеза.

Понятието за обект на разума е идея, доколкото в структурата на трансценденталната логика този обект не може да бъде даден в никаква форма на феноменологизираното съществуване. Понятието „идея“ определя обект на завършена синтеза, който е априори обоснован от аналитичния език на класическата логика и има извънлогически генезис.

Регулативният принцип релативизира понятието „съществуване“ на чистия разум чрез методологическото правило за съществуване само в границите на априорната синтеза и елиминира постулирането на абсолютната форма на съществуване на обекта в чистия разум от структурата на трансценденталното съзнание. Регулативното правило определя логическото място на следващата интерпретация в реда на явленията, което означава конструктивно пораждање на обект в структурата на трансценденталното съзнание. Регулативният принцип дава позитивно решение на първата антиномия, като се въвежда предобектно правило за синтеза, което изключва съществуването на обекта в субстанциална форма и се експлицира формата на феноменологизирано съществуване. В този смисъл, понятието „съществува“ е еквивалентно на интерпретацията на конструираната релативна обектност в границите на априорната синтеза и решението се осъществява посредством законите на трансценденталната логика за феноменологизация на съзнанието.

Понятието за „свят“, като предмет на трансценденталната илюзия, се определя от аналитичното разбиране на съществуването в силогизма и субстанциализацията на съществуването. В този смисъл, логическият субект се

разглежда като единно цяло според онтичното понятие за съществуване, или като съществуване извън трансценденталната синтеза. В този случай възниква некритическата, непосредствена форма на съществуване. В терминологията на Кант априорната, субстанциалната форма на съществуване е определена като интелигибилен обект, или обект на несетивно съзерцание. Резултатът от обектната субстанциализация на „съществуването“ е възникването на необходимо логическо противоречие, изразяващо се в това, че „светът“ може да бъде определен с два контрадикторни предиката.

Решаването на антиномията се основава на релативното, трансцендентално-логическо понятие за „безкрайност“ във формата на потенциална безкрайност, което експлицира съществуването на обекта, като отрича нелогическото основание на общологическата формулировка на съществуването в тезата и антитезата на космологическите антиномии. Кант разрешава космологичния проблем, защото онтологизира съществуването чрез езика на трансценденталното съзнание. Необходимо съществува единствено обектът във формата на феномен, който е конституиран от логико-гносеологическия език на трансценденталното мислене.

Трансценденталната форма на съществуването не може да се обоснове посредством това дали светът е даден „сам по себе си“, т.е. чрез разбиране на „съществуването“ като твърждествено на общологически обоснования априорен, субстанциален обект, а посредством методологическото правило за регреса, като форма на релативизация на съществуването чрез принципа на априорната синтеза: като актуално безкраен „*regressus in infinitum*“, или като неопределено дълго продължаващ, като „*regressus in indefinitum*“. Да се даде онтично определение на „света“ като обект на мислене, е невъзможно, защото се нарушава правилото за трансцендентално конструиране на формите на феноменологичното съществуване. Следователно априорносинтетичната определеност на мисленето експлицира предобектната трансцендентално-логическа основа на регулативната функция на „разума“. Кант изследва генезиса на обекта на трансценденталното съзнание посредством априорносинтетичния логически език на мисленето.

По този начин той операционализира разбирането за предобектната основа на съществуването като априорен логически език посредством експликацията на априорната регулативна синтеза, а експликацията на понятието „съществува“ означава конструиран логически субект на синтезата във феноменологична форма. В този смисъл, регулативното правило за априорна синтеза е прединтерпретативното основание за възникването на „съществуването“ във феноменологична форма.

Елемент на трансценденталната синтеза на понятието е феноменът, а синтезата на понятийната синтеза се определя от регулативния принцип. Затова регулативният принцип задава системата на феномените като феноменология,

т.е. онтология. Критическото метафизическо разбиране на съществуването, като система от онтологични модели, се осъществява в структурата на трансценденталния език и трансценденталното съзнание. Кант дефинира понятието „съществуване“ по трансцендентален начин, като релативизира обектността на мисленето посредством експликацията на априорната синтетична структура на трансценденталната аперцепция и способността за въображение, които структури определят синтетичното разбиране на логическите форми на трансценденталното мислене. Логическата функция на мисленето означава подвеждането на много представи под една априорна синтеза, което в трансцендентален смисъл означава представа за генезиса на обектността на съзнанието, или елиминиране на съществуването в неговата субстанциално-обектна противоречивост. Обектността на мисленето е противоречива само когато интерпретациите на съществуването са функция на абсолютизацията на съществуването, т.е. когато синтезата е включена в абсолютното нелогическо аналитично основание на мисленето. В този смисъл, понятието „съществува“ означава, че трансценденталният език априори елиминира възможността за възникване на противоречия в определянето на обекта на феноменологизираното съзнание. Обектът на съществуването се разбира посредством синтеза на мисленето. Затова априорната синтеза е фундаментална, предобектна и не може да бъде ограничена от обект, който би могъл да бъде логически субект на логическо съждение.

Априорната синтеза е безусловна спрямо обектността на съзнанието, защото тя определя онтологичното – истинното говорене за съществуването, което определя структурата на познанието. „Съществуването“ може да възникне единствено в онтологизираното съзнание, затова „да съществува“ в структурата на трансценденталния език, означава да бъде изпълнено условието обектът да има смисъл, т.е. да бъде априори непротиворечив. Противоречивостта на съзнанието се преодолява чрез експликацията на трансцендентния езиков генезис на обектността. В този смисъл, за разлика от общата логика, логическият критерий за съществуване е основан на априорната синтеза на трансценденталната аперцепция, което означава, че съществуването не се основава на безкритичното общологическо обосноваване на логическия субект.

Трансценденталната аперцепция не може да бъде постулирана като абсолютен метафизичен субект, защото тази възможност е отречена от Кант в паралогизмите на чистия разум. Затова априорната синтеза се експлицира в структурата на трансценденталното мислене посредством релативен език, в чиято структура не може да бъде допуснат безусловен обект, който да интерпретира съществуването и едновременно с това да бъде обоснован като логически непротиворечив. В този смисъл, може да се каже, че чистата синтеза на трансценденталния език, като логическа предобектност на

езика, прави възможна експликацията на обектността на мисленето чрез понятието потенциална „безкрайност“. В структурата на априорната синтеза понятието „безкрайност“ получава трансцендентална интерпретация и означава потенциално непрекъсната синтеза, която конституира феномените на съзнанието. В системата на трансценденталната логика обектът е „поставен“, защото неговото логическо място е определено априори. Обектът възниква от критическата форма на метафизическото мислене като релативно съществуване, преодоляло абсолютизацията на съществуването в езика на класическата логика.

Трансценденталната форма на мислене осъществява критика на чистото мислене, което безкритично прилага понятието „съществуване“ във формата на общата логика или класическата логика, която допуска субстанциализация на обекта на съзнанието. Трансценденталната логика изяснява, че съществуването не е елементарно понятие, което може да бъде непосредствено възприето и поставено като основа на философското мислене. „Съществуването“ трябва да бъде онтологизирано посредством трансценденталната синтеза на мисленето. В този смисъл, съществуването на обекта безотносително към априорната синтеза се оказва противоречиво и затова такава форма на съществуване не може да се превърне в езиков факт на трансценденталното мислене.

Границите на трансценденталната логика определят приложението на правилата за извод и законите на общата логика, защото трансценденталната критика гарантира невъзможността за възникване на противоречия. По този начин е невъзможно да се допусне съществуване на обект извън и преди трансценденталната синтеза. Това ограничително условие елиминира съществуването на абсолютен обект и показва, че е невъзможно той да бъде изразен във формата на логически субект на мисленето, тъй като би се оказал извън условията, които не допускат противоречия, и съществуването му би било безусловно. Абсолютна форма на съществуване в критическата философия е недопустима. Съществуването в рамките на съзнанието се поражда от априорната синтеза на способността за въображение. Това е спонтанността на мисленето, която е свободна от априорната обектност на мисленето. Съществуването на обекта е априори определено като елемент на синтеза, а не като елемент на анализ на априори субстанциализиран обект. В този смисъл, абсолютизацията на обектността на съществуването е невъзможна, защото интерпретацията е онтологична, а не онтична, т.е. обоснована от догматично метафизично мислене, което е необходимо противоречиво.

Невъзможно е „съществуването“ да бъде мислено извън трансценденталната синтеза, понеже то не може да бъде изразено в структурата на логическия език. Затова отъждествяването на метафизическата рационалност с обектността на мисленето субстанциализира съзнанието и свежда мисленето до

онтичната форма на съществуване. Съществуването не е очевидно, а е онтологично следствие на трансцендентния несубстанциален метафизичен език. Онтологизираното съществуване е действителност, докато онтичната форма на съществуването е илюзия на чистия разум.

В границите на априорната синтеза „съществуването“ е феноменология. Затова в регулативната диалектика решението на антиномите се осъществява чрез експликацията на условията за съществуване на феномена в структурата на трансценденталното разбиране на безкрайността.

Основното регулативно положение на разума във връзка с решението на първата антиномия е формулирано в тезата „Светът, като цяло, съществува само в понятието, но по никакъв начин не може да бъде даден като цяло в съзерцанието“ (Kant, 1967: 532). В мисленето това понятие има само общологическо описание и то се осмисля посредством абстракцията актуална безкрайност. Затова не е възможно да се постигне извод на твърдението за това каква е величината на света като „вещ в себе си“, основавайки се само на класическата логическа форма за описание на „съществуването“. Кант обосновава противоречивостта на понятието „съществуване“ като следствие от формулирането на тезите и антитезите според законите на некритическото мислене на общата логика. Величината на света трябва да бъде разгледана според трансценденталното понятие съществуване, т.е. според правилата на априорната синтеза, експлицираща метафизическата рационалност за „съществуване“. Същността на трансценденталното понятие за величината на света се изследва съгласно правилото, определящо емпиричния регрес според логическата релативност на трансценденталното съзнание. Априорната синтеза е конструктивната дейност на мисленето, която не позволява да бъде определена абсолютна граница в развитието на трансценденталния опит. От това следва, че определянето на величината на всеки възможен обект е относително, защото този обект никога не може да се превърне в логически субект на догматичната метафизична теза. Метафизичен е езиковият генезис на обекта, а не самият обект, който е феномен на трансценденталното съзнание.

Кантовото решение на космологическите антиномии показва, че трансценденталният субект на мислене и познание трябва да бъде феноменологизиран посредством онтологизацията на понятието „безкрайност“, разбирано като конструктивна дейност. Потенциалната безкрайност се формулира като последователно движение от частите на рационалното цяло към други части, които необходимо трябва да съществуват в априорната структура на опита. Но правилото, по което се осъществява този регрес и което феноменологизира съществуването, се определя от априорната синтеза на регулативния принцип на разума, който десубстанциализира мисленето и елиминира детерминизма на онтичното субстанциално съзнание.

Регулативният принцип на „разума“ е трансцендентална логическа критика на разума като субстанциално съзнание и неговата форма на съществуване. Критиката експлицира фундаменталността на трансценденталната синтеза и трансценденталния език на съзнанието като необходимо условие за феноменологичната релативизация на съществуването.

REFERENCES/ЛИТЕРАТУРА

Kant, I. (1967). *Critique of Pure Reason*. Sofia: BAN [Кант, И. (1967). *Критика на чистия разум*. София: БАН]

ONTOLOGICAL GROUNDING OF “EXISTENCE”

Abstract. The goal of this article is to ground the ontologization of the logical subjectivity of philosophical thinking. The arguments for the thesis that “existence” is equivalent to the logical subjectivity of thinking in phenomenological form, defined by transcendental logical language, are shown. Ontology is a system of transcendental languages. The principle of every transcendental language is an introduction of the a priori logical relativity in the construction of possible phenomenological models of “existence”. The logical relativity does not allow the thinking of logical subjectivity, which has ontic genesis. The transcendental language constructs in ontological form the logical subjectivity, as well as eliminates a priori the logical contradiction, from which follows the destruction of language. Ontology understood as transcendental language is relative topology which determines a priori the logical topos of the possible logical subjectivity of consciousness.

✉ **Dr. Georgi Donev, Assoc. Prof.**
South-West University “Neofit Rilski”
66, Ivan Michailov St.
2700 Blagoevgrad, Bulgaria
E-mail: donev@swu.bg